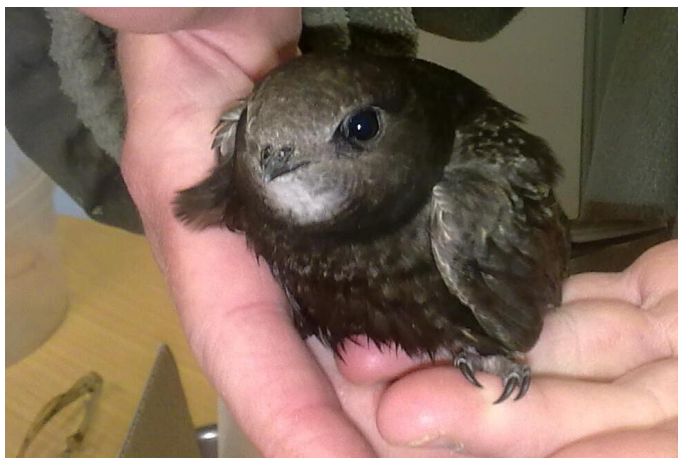

Krajský úřad LK chystá výstavbu pilotní rorýsí věže v Jablonci n. N.

11. 01. 2013 15:15

Věž pro hnízdění rorýsů obecných (*Apus apus*) chystá v areálu Základní školy Arbesova v Jablonci nad Nisou postavit Odbor životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu LK.

Pilotní projekt v rámci celé České republiky je určen na záchranu hnízdišť tohoto tažného druhu, který pobývá v ČR od dubna do srpna.

„Podle mapování České společnosti ornitologické došlo například v Praze ke snížení početnosti rorýsů, ač je zákonem zvláště chráněn v kategorii ohrožený druh, o 45% a obsazenost území se snížila o 20%. Toto ukazuje, že rorýs je skutečně druhem velmi citlivým na změny prostředí a existující hnízdní možnosti by proto měly zůstat zachovány,“ říká Kristián Habrda z oddělení zemědělství a ochrany přírody KÚ LK.

Věž podle něj kraj umístí v areálu Základní školy Arbesova v Jablonci n. N. Základem stavby bude příhradový sloup, na jehož vrcholu bude hnízdní budka se 48 boxy pro hnízdění rorýsů. Výška stavby bude cca 8,5 metrů.

„V současné době již máme od Stavebního úřadu v Jablonci nad Nisou stavební povolení,“ doplnil Kristián Habrda s tím, že se připravuje zadání výzvy na stavbu sloupu, na který budou boxy umístěny.

Sloup již dodala společnost SEG s.r.o. Plzeň – výrobce příhradových sloupů, které se běžně používají pro rozvod elektrické energie (ČEZ). Na výrobě budky se pod metodickým vedením Lukáše Viktory z Česká společnost ornitologické podílela firma Ecoplastics s.r.o. Liberec a svou skvělou rukodělnou prací přispělo Truhlářství Tomáš Bím Jenišovice.

Rorýs obecný

Rorýs je druhem závislým na prostředí vytvořeném člověkem. Každoročním a stálým hnízdištěm rorýsů jsou prakticky výhradně škvíry a dutiny budov. Likvidace hnízdních možností proto způsobí, že rorýsi při zlikvidování hnízdiště nemusí v následujících letech zahnízdit.

„Zateplováním panelových domů dochází, i přes montáž náhradních hnízdních budek na tyto domy, dochází k úbytku hnízdních možností. Ornitologové v Německu tento úbytek hnízdišť řeší právě hnízdními věžemi, na což chceme naší ojedinělou věž na zahradě ZŠ Arbesova navázat,“ vysvětlil referent oddělení ochrany přírody s tím, že prostřednictvím České společnosti ornitologické Odbor životního prostředí a zemědělství získal podklady a plány z Německa a Velké Británie a zkouší tímto způsobem „prošlapávat“ cestu k zvýšení hnízdišť na Jablonecku.

Areál základní školy byl zvolen ze dvou důvodů: jednak v okolí jablonecké přehrady je evidován silný výskyt rorýsů, jednak bude možné hnízdní věž využít k ekologické výchově dětí.

„Do hnízdního boxu bychom rádi umístili webkameru a hnízdění a vývoj ptáků by následně mohli žáci sledovat,“ prozradil Kristián Habrda a zdůraznil, že hnízdění rorýsů není podle provedených průzkumů hygienickým problémem, hnízdící rorýsi totiž neprodukují prakticky žádný odpad.

Rorýs obecný

Dosahuje velikosti vlaštovky, se kterou si jej lidé nejčastěji pletou, je ovšem štíhlejší s užšími a delšími křídly. Jako většina jeho příbuzných tráví prakticky celý svůj život ve vzduchu. Je k tomu mimořádně dobře vybaven. Dlouhá úzká křídla nasedají na vřetenovité tělo, končí poměrně krátkým vidlicovitým ocasem. Malá hlava přisedá těsně k tělu. Krátký jemný zobák se rozbíhá do širokých úst, schopných při prudkém letu lapat drobnou kořist – létající hmyz i další volně se

vznášející členovce, především pavouky.

Pevnou půdu pod nohama potřebuje rorýs vlastně pouze k tomu, aby měl kam naklást vejce a poté vyvést mláďata. Po celý zbytek roku nemá potřebu usednout. Vlastně ani neusedá, spíše se přichycuje k šikmým stěnám, zatímco na ploché zemi se jen nemotorně plazí. Však také překlad jeho vědeckého jména – *Apus* – znamená doslova „beznohý“. Rorýsi samozřejmě nohy mají, ovšem s velmi krátkými běháky, takže vzlétnout z rovné země jim dělá velké potíže. Ve vzduchu rorýsi odpočívají, loví potravu, ale také se zde páří a v letu dokonce i spí. Ornitologové také odhadují, že 40–60 g těžký rorýs s rozpětím křídel okolo 40 cm nalétá za jediný den těžko uvěřitelných 800 km! V průměru se dožívá 7 let věku, ovšem nejvyšší dosud zjištěný věk je 21 let.

Páry tvoří na celý život, ale ptáci jsou spolu jen v době hnízdění. Poté se rozdělí a setkají se až následující rok na hnízdišti, kterému jsou stejně věrní jako svému partnerovi. Tam, kde jednou úspěšně vyhnízdí, se po zbytek života vrací. Na nové hnízdiště si zvykají i několik let! Snáší

většinou 2–3 vejce, která oba ptáci zahřívají necelé tři týdny. Mláďata tráví v hnízdě poměrně dlouhou dobu – v průměru 42–43 dnů. Po jeho opuštění se již zpět nevracejí, létají společně s rodiči ještě pár dnů v okolí, než se vydají do vzdálených afrických zimovišť. Většinu roku stráví v tropech. K nám si vlastně jen odskočí vyhnízdit.